Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Physica particularis - Cod. Ettenheim-Münster 331

[S.l.], 1713

Philosophia transcendentalis

urn:nbn:de:bsz:31-131717

Visual Library

Philosophia Transcendentalis
Id est
Methaphysica iuxta mentem S: Thomæ Doctoris Angelici explicata.

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg

Philosophia Transcendentalis, id est Methaphysica iuxta mentem Sancti Doctoris explicata.

Prologuium.

Etsi Phliæ nomen in rigore uni debeat ptiâ, illud tn hodie coniter pter phicã Lõa tribuit et mtpha. ut in prologuio ad univrsam phliam diximus, restatigit ut qui Lõa tangm ptiã raãli addebamus, ptiam nãalem seu phicam, eid pariter apponamus transnaalem seu mtphicam ordine quid postremam, sed dignitate facile primam, cum pro suo obto habeat n̄ solu ens reale ut sic, sed insuper sbstãas ab õi mãa et intellgbili abstrahentes Deum et Angelos, quis dignius dari n̄ pt. De hoc igit resoluti phiis in pfectiaru tractare paucula oportet, cum pleraqs in Lõa ob conectiois necessitate, quo hic dicenda forent, discussa et definita iam sint. Sit igitur

Disputaõ.

Quæstio et Articlus Unicus de iis quæ mtpham concernunt.

Cum in Lõa actum iam sit de ente raõnis, gradibus mtphis, universalibus, et prædicamentis, q. aliàs in mtpha tractari consueverunt, hæc potissima et utilissima eiusd mãa, quæ circa mtpham dicenda supersunt in unum articlum congerimus, plures

tr diuisu in sectiones, ut eorundem facilior sit intellectus. eritq

Sectio 1ma

An existentia Dei argumentis tum physicis, tum moralibus demonstrari possit?

Ut sit à Jove principium, ac tima rerum sua habitus sit: metaphysicam de existentia Dei ponimus sectionem, an ea luminis naturalis sagacitate evidenter demonstrari queat, Aristoteles enim metaphysicam nominat naturalem Theologiam id est, naturalem de Deo sermonem, deinde enim in cognitione Dei sui studiosos, quod sit, licet quid sit, haud fugiat sagacitatem: antequam tamen ad quaestionem respondeamus, quaedam supponenda praemittemus, quo copiosior fiat responsio nostris;

1 Suppono igitur primo metaphysicam habitum esse speculativum ita convissima omnium. et ratio est, quod ille habitus sit speculativus, qui consistit tantummodo in indaganda veritate, et cuius obiectum abstractum est ab omni materia, atque metaphysica consistit tantummodo in indaganda veritate [illegible] sit: essentias rerum. eiusque obiectum abstractum est ab omni materia, cum consideret Ens reale ut sic: quod pro huius meliori notitia sciendum est, triplicem dari materiam à qua obiecta scientiarum abstrahi possunt, quarum alterutra si contingit, speculationem manifeste designat eiusdem habitus, cuius obiectum ita abstractum est. prima dicitur materia singularis, estque ea, quae rem aliquam corpoream reddit individuam et singularem, ut v.g. hoc manus, hi pes

2da mōā ſſbĺis nuncupat, et eo ē, quæ ſſu aliquo percipi pt. v.g. frigus, calor, color, durities, mollities &c. 3tia vocat mōā intellḡblis, estq̄ illa, q̄ tn̄ hic â nullo ſſu quid percipi, ob iℓtu lūs cognosci et intelligi pt. v.g. qntitas linea superficies, corpus &a quis eñ ſſu unquā percipere valuit lineam aut superficiē aut corpus, nisi medūs aliis accidentibq. Triplici huic mōā triplex q̄oq̄ respōdet abstrāo; 1ma scil: â mōā singulari tm̄, qdo nē Scia cōsiderat res ſſbles cū mōā ſſbli in comi v.g. hoīe cū carne ossibq, albedine, n̄ tn̄ cōsiderat in singulari hanc carnē, hanc albedinē, nam iuxta notū ſſli effatū, Scia ē de vnsalibq n̄ de singularibq; hac abstraōne abstrahit ſſica res nāles cōsiderans in comi n̄ in singulari, q̄ licet infimū hanc abstractionis mōū hbat, tn̄ iuxta dicta in ſſicā simplr speculativa manet. 2da abstrāo ē â mōā singlari et ſſbli, qndo nim: quædā Scia obtm̄ suū cōsiderat sine qualitatibq ſſu perceptibilibq, qmadm̄ faciunt Scia mathematicæ quæ agunt de qntite, nec tn̄ attendunt an ea sit alba an nigra, an calida an frigida, corpus an durū, an molle, sd̄ simplr in eiusd̄ p̄ritates indagant, et ideo et magis competit rāo habitq speculativi sciis matmtiis qm̄ ſſicis, q: maior et nobilior obti ē abstrāo, ſſica ab- strahenda solū â mōā singulari, mathesi verò â singlari sml et ſſbili. 3tia abstractio

n̄ solū ē â mâ singli et sẽbli, sed et ab intelligibili quâd sul: scīa quædam tractat de iis rebꝰ, q̄ sine ōi mâ ē sint per se ut Deꝰ et Angeli, vel saltē sine ea intelligi possunt, ut substâ qualitas, essentia p atq hic abstraois modꝰ ex cōi Dnū sñiâ mtphicæ proprius est, cui ea n̄ nisi de ente reali sub raone entis præcisiue abstrahendo ab ōi penitꝰ mâlte siue reali siue perceptibili pertractat, ac proinde raô habitꝰ speculatiui proprissime mtphæ cōuenit, quia supremo gaudet abstraois modo. Unde

2 Suppono 2. habitū mtphæ eē sapientialē, et manifeste verè scientificū, ita iterum cōis, et manifeste Sadducit ex mô dictis, ille eā habitꝰ sapiâ ē, qui de rebꝰ tractat altimis, atq hoc agit mtpha, quia eā altius Deo et Angelis. quid verflius quâ ens reale ut sic, sed obtm mtphicæ ē. ergo habitꝰ mtphæ perfecta sapiâ ē.

Sed et habitꝰ ē verè scientificus, qui de suo obto sæ proprietates demonstrat, atq hoc agit mtpha, ea ēn probat, ōe ens eē Dnū verū, alqd, et bonū, eo ipso qd hæc sint prædicta transcendentalia entium: ergo ille habitꝰ ē verè scientificus, q̄

2do: circa suū obtm procedit mô scientifico, sed hoc mtpha circa obtm procedere mô præstat: ergo p. m. circa obtm procedere mô scientifico est procedere mô resolutorio, sed vbiuis procedit abstractiue, et syllogizat speculatiue procedit et mô resolutorio, speculari ēn importat resoluere. ergo Cꝰ.

Suppō 3. obtm Metphæ rectè dici Ens reale ut sic, ita
namqȝ sentit cum S. Thoma in 4 Metph: Communis, et 3.
rāo ē, quia Ens reale ut sic, ejusqȝ pprietates sub to=
tali abstractione â mā est scibile, atqi ens scibile dbt
ēē obtm alicujus scientiæ ut per se patet: ergō etiam ens reale
ut sic dbt ēē obtm alicujus sciæ. Subsmō: atqi alterius sciæ
obtm ēē n̄ pt, qm Metphæ: ergō Cā. pr. a. illius obtm ēē dbt
cui pprius ē modus abstractionis ab ōi et intelgbili mā
s. sermo namqȝ ē sub totali abstraōne â mā: sed ex anter
dictis iste modus abstraōnis pprius ē soli Metphæ: ergō Cā
ē igitr ens reale ut sic rāo fmlis qua attingitr â Metpha, ipsa v:
immaltas entis realis ut sic rāo fmlis, sub quâ attingitr â
Metpha, ē namqȝ munus pprium Metphæ agere de entibus, quæ
abstrahunt sdm esse, hoc ē, q sdm se n̄ petunt ēē in mā
nec sensibili, nec intelgibili, ut sunt substāe et accidentia in
genere sdm se spectata n̄ habita raōne ad mālitatem sup=
positi, tū substantiæ separatæ genera spēs, de quibus
tn ōibus in Phīā iam sufficienter egimus. et ideo in psenti
supponuntur solerti studio è Phīā facilè revocanda. His
Suppositis sit

Assertio 1. ista principia quibus mores regulantur, evidenter 4
Deum existere demonstrant. ita Communis et certa.
Probatr et dmstratr pmō: evidens ē ex congenita ōibus luce
et approbaōne virtutes in ōi hoie esse laude et premio
dignas, vitia verò et occultissima ēē phibita, ac
vituperium et pœnam mereri: ergō dbt dari supremus legis=
lator, et omnium actionum syncerissimus arbiter, ac Judex
justissimus, qui possit et velit premia bonis tribuere
malis verò pœnas infligere. Subsumo: atqi iste legislator
et Judex ē Deus: ergō Cā. Ant. pmi Enthymematis patet
ex ipso nāli horrore â vitiis quâ fœdis et turpibus
cōmissa verò probatr. nisi daretr ejusmi justissimus Judex

et Syncerissimus arbiter necessarius foret, quod multo virtutes necessario carerent praemio, et multa vitia immunia forent a poena, quia plurimae virtutes sunt occultae, multa vitia sunt sinalia, in quibus aliquis interit, ne quod virtus careat suo praemio, et vitia suo poena necessarius est ejusmodi arbiter omnium actionum Deus.

5. Probatur 2. Evidens est existere supremam aliquam mentem quae semper sapientissime ordinet, disponat, ac gubernet totum mundum: atqui ista mens est Deus: ergo evidens est existere Deum. Maior videtur, et quasi manibus palpatur: ista mira vicissitudine, ordine et symetria rerum non aliud quam fore tanto tempore fieri non potest, nisi superna daretur mens aliqua sapientissime cuncta ordinans, et disponens suaviter universa; si enim ornata oratio, elegans poema, et alia hujusmodi inevitabiliter arguunt sui artificiae et mentem quandam effectricem ac directricem, quanto magis ista stupenda vicissitudinis ordinatio et ordinata symetria arguet mentem aliquam supernam cuncta disponentem? Minor admissa semel Maiore manifeste ostenditur. illa suprema mens vel est a se, vel est ab alio; si ab alio: ergo non est suprema quia dabitur alius perfectior et superior in infinitum quod in bona philosophia admitti non potest: ergo est a se. atqui si est a se, est Deus, hunc enim intelligimus esse ens a se: ergo etc.

6. Probatur 3. persuasio constans et utilissima, in qua conveniunt omnes aetates, nationes et populi, non potest esse falsa: Ita talis est persuasio de existentia Dei: ergo etc. Maior ex eo deducitur, quod si falsa esse posset ejusmodi persuasio, natura universim deberet posse decipere et in errorem ducere homines, et ex consequenti insuper daretur dubium de veritate primorum principiorum, quod tamen sapientium nemo admiserit. Minor probari poterit tum ex S. Augustino qui supra illud Pater manifestavi nomen tuum in Joannem ita dixit: Exceptis paucis, in quibus natura nimium depravata est, universum genus humanum mundi hujus fatetur authorem. Similia habet S. Greg. lib. 7 moralium, ubi inquit: omnis homo eo ipso quod rationalis est conditus, debet ex

ratione colligere, eum, qui se condidit, esse Deum.
pariter Cicerone lib. 1mo de legibus ita disserente, nulla
gens tam immansueta nec tam fera est, quae non, etsi ignoret qualem
habere Deum deceat, tamen habendum sciat, et Plutarchus ex omni populo
nusquam etiam populum reperire est, qui non aliquem sibi Deum
credunt, licet quis et an verus Deus sit, ignorent. Id hoc
pro moralibus et Ethicis satis. nunc sit
Assert. 2. Existentia Dei evidenter demonstrari potest argumentis physicis
a posteriori sive per effectus. ita iterum communis non solum philosophorum
sed et Theologorum; cuius unanime assertum est Deum dari articulum
fidei non esse.
Probatur assert: 1o supposito tamen tanquam lumine naturae noto illo principio
philosophico: in causis essentialiter subordinatis non datur processus in infinitum
sed deveniri ad aliquam debet, quae sit producens et improducta:
datur ens improductum, et a se; atqui ens tale est Deus: ergo datur Deus
supponitur, eo quod per Deum aliud non intelligamus quam Ens a se et
improductum. unde probatur M. evidens est quotidie nova produci entia,
sed non possunt dari entia de novo producta nisi detur ens aliquod in-
productum: ergo datur ens improductum et a se. Ma. quotidiana habetur
experientia; numquid enim, quidquid in orbe est, certum explevit tempus,
momenta et annos. Hic incipit hic pergit numerare dies
suorum natalium: ergo probatur m. p. quidquid producitur de novo, producitur a causa
atqui cum non detur processus in infinitum, prius effectus producebatur de novo
ergo etiam producebatur a causa; jam sic sumo: illa causa producens primum
effectum vel est producta vel non; neutrum dici potest: si est producta: ergo
falsum est, quod sit causa primi effectus, quia ista causa foret effectus
prioris causae, quod est contra suppositum et ex hypothesi non esset causa primi
effectus, adeoque debet esse improducta, atqui taliter manifeste habetur Ens
improductum: ergo et Deus. 2do probatur eadem mi. nullum ens productum
potuit se ipsum primo producere, alias necessario deberet praesupponi esse
antequam sit, causa enim efficiens non operatur nisi existens, quod in terminis
implicat, ut hic omnis videt: ergo omne ens productum debuit ab alio
priori fuisse productum. unde Sciscitor ex atheo. hoc ergo illud
est productum, ita tamen ut sit aliorum omnium productorum causa, vel non?
si non est improductum: ergo est productum et ita hic ibitur in infinitum
vel dabitur infallibiliter ens aliquod improductum omnia producens.

Qd si vero concedas primum operans et cetera produxisse esse ens â se et improductum ab alio: ergo manifeste potest dari aliquod Deum eo quod deum dicamus illud ens primum â se omnia alia producens, et operans.

8. Probatur 2. datur ens contingens seu tale quod potest existere vel non existere: ergo et datur ens necessarium existens essentialiter ratione proprij esse improducti. Subsumo: atqui illud ens necessarium â nobis intelligitur Deus: ergo evidens est dari Deum. Antecedens primi Enthymematis: patet ad oculum in omni ente visibili quid enim in orbe est variatur immutatur et interit, adeoque contingenter tantum est, et singulis momentis desinere potest et non esse aut existere, quare probatur consequentia. nullum ens quod contingens est, est possibile, nisi detur perfecta sufficientia ad existendum, atqui perfecta sufficientia ad existendum dari non potest, nisi detur ens necessarium: ergo ~~etiam videtur evidens in terminis~~ si datur ens contingens et possibile, seu quod potest existere: etiam dari debet ens necessarium. Maior videtur evidens in terminis, quia possibile est quod potest existere implicat autem illud posse existere, cuius non datur perfecta sufficientia ad existendum. minor probatur. perfecta sufficientia ad existendum non potest non existere: atqui non posse non existere, est et arguit ens necessarium: ergo perfecta sufficientia ad existendum dari nullatenus potest, nisi etiam detur ens necessarium. ergo denuo manifesta datur Deus.

M. J.

M. Si oferta sufficientia ad existendum est tanta sufficientia quae a nullo alio compleri aut determinari debat; atqui tanta sufficientia ad existendum, quae a nullo alio compleri aut determinari debat, non potest non existere; alias enim quamprimum posset non existere egeret determinatione ad existendum, ut patet: ergo oferta sufficientia ad existendum non potest non existere, et ex consequenti necessario est dari ens necessarium, quod ipse Deus est.

Confirmatur ex Arle lib 12 hic text. 37 dicente repugnat omnia repugnare, estque hoc propositio non minus evidens, ista quodlibet est, vel non est, ex hoc igitur propositione ita infero quia repugnat omnia repugnare: ergo aliquid evidenter est possibile: si quid autem est possibile, tunc existit ens aliquod necessarium: ergo Consequens atqui ens illud necessarium est Deus: ergo existit Deus. probatur minor illud ens possibile vel est contingens in existendo vel necessarium si necessarium, ergo datur necessarium ens et ex consequenti Deus: si vero est contingens, ergo debebit determinari ab alio, unde redit eadem quaestio, an ergo illud determinans et sit contingens vel non; si non, habetur intentum, quia ens habetur necessarium; si vero et illud sit contingens, vel ibitur in infinitum, vel toties redibit eadem quaestio, et tandem pervenire necessario sit ad ens simplicissimum et a se, quod est Deus. 9

probatur Consequens vel tota collectio existentium praesentium, praeteritorum, et futurorum erit collectio productorum tantum, vel productorum simul et alicuius improducti; neutrum potest dici: ergo non 3um est, illud enim improductum cetera producens Deus est, adeoque dabitur evidenter Deus; probatur neque primum dici potest, quod probo implicat quod tota collectio existentium praesentium praeteritorum et futurorum sit collectio productorum tantum: ergo hoc dici non potest. 10

probatur Antecedens si tota collectio existentium est collectio productorum tantum, ergo aliqua se se mutuo effective producebant, neque enim alia via res explicandi superest, atqui iuxta dicta

in serie de causis implicat duo se se mutuo effi(ce)re
producere: ergo et implicat quod tota collectio existentium
sit collectio productorum . . . ; evidens proinde est et necessarium
dari ens improductum altera producens Deus.

11 Confirmatur 1° collectio omnium entium productorum et collectio
omnium entium ut sic vel sunt adaequate idem, vel collectio omnium entium
ut sic dicit aliquid plus, quam collectio omnium entium pro-
ductorum: neutrum subsistit; si enim collectio omnium entium
ut sic dicit aliquid plus quam collectio omnium entium productorum
manifeste conceditur aliquod ens extra collectionem productorum,
et consequenter improductum seu Deus: quod si vero sint adaequate
idem, sequitur dari aliquod ens extra totam collectionem
entium omnium, quod iterum aperte falsum est et fieri re-
pugnat. probatur haec ultima sequela; si collectio omnium entium
ut sic plus non dicit quam collectionem omnium productorum, dicit
omnia entia esse producta; cum ergo omnia producta debeant produci
ab alio, et manifestum est, eo ipso quod omnia entia producta
sint, omnia entia producta esse ab alio, utique ente quod quod
enim est, ens est: et non intra collectionem contento, quia implicat
mutua causalitas in eodem genere causandi: ergo ab aliquo extra
collectionem omnium entium, quod falsum est et aperte repugnans
quidnam enim et quale ens esse poterit extra collectionem
omnium entium?

12 Confirmatur 2. quod sibi ipsi est insufficiens ad existendum
eget altero, per quod existat, atqui omnia entia producta sunt
sibi ipsis insufficientia ad existendum: ergo egent alio per quod
existant. Subsumo; atqui illud aliud per quod omnia entia
producta existerent, non potest esse quid productum et causatum: ergo
debet esse improductum incausatum omnia causans, quod foret ipse Deus.
Maior ex terminis nota est, minor probatur: nullus effectus est sibi ip-
si perfecte sufficiens ad existendum: omnis enim effectus indiget ad

existunt sua causa, atqui omnia entia producta sive divisive sive collective sumpta sunt effectus eo ipso quod entia producta sunt: ergo omnia entia producta sunt sibi ipsis insufficientia ad existendum. At succedit ex necessitate effectus ad causam non vero ex ipso creaturas producta evidenter potest: ergo etc. haec pro agnitione et demonstratione Dei nobis dicta sufficiant, quodsi in nostra mente hisce probationibus non satis factum foret, plures suppetibat demonstrationes Eminentissimus Sfondrati in sua philosophia de causa prima a fol: mihi 198 usque 227 qui hac super re videri poterit.

Animus quoque foret in praesenti rationibus naturalibus Deum demonstrare unum infinitum, immutabilem, aeternum, immensum etc. verum cum litteratorum otium turbatura videatur iniqua Bellona, nec non constet eadem in S.S. Theologia O tract: de Deo uno et trino seu de attributis disquirenda fore, iis resolvendis pro nunc supersedeo, quemadmodum et materias de Angelis, quas metaphysica partim sibi arrogat iuxta modernorum communi in S.S. Theologiam transfero, pace forte restituta longius et amanius studiorum ibidem facturi otium, ut convenientiam monstremus, qua conveniens erat dari in universo substantias separatas completas specie ab invicem distinctas incorruptibiles et immortales, quae substantiae Angeli dicuntur praediti potentia activa, volente, facultate loco motiva etc. possintque assumere corpora, alia extra se movere, supernaturalia efficere etc. quorum duo singulis hominibus deputati sunt, unus ad custodiam et bonus, alter ad offensionem et malus, et siqua alia, quae de Angelis Theologi tractant

Sectio 2da

Respondet obtis contra existentiam Dei.

14 Obj. 1. Non datur Deus: quod sic probatur: Si daretur Deus, deberet dari
infinitum bonum: atqui hoc non datur: ergo neque Deus. Maior est ea
quod esse infinitum bonum sit de ratione Dei ~~min~~ minor probatur: ubi infinita
dantur mala, non potest dari infinitum bonum, sed in orbe infinita
dantur mala, nullus enim datur nullus locus, nulla hora sine
peccato est, ergo infinitum bonum dari non potest.

R. N. m. cum probatione minoris: ad huius probationem N. vel M. C. m. Vel enim obtio
loquitur de malis naturae, vel de malis culpae? Si de his: ergo
contra, quod dentur infinita mala, et debet dari infinitum bonum,
malum enim est privatio boni cohaerens. Implicat autem dari privationem
boni cohaerentis, nisi prius datur forma privanda seu bonum; si vero
de malis naturae ~~bonum~~ sit sermo, N. m. infinita dari mala
infinitum et latius sumendo pro magna copia et multi-
tudine, nullum enim malum per se a natura est, quod non respectu universi
plurima bona praestat, uti in disputatione de mundo
et coelo dictum est de perfectione mundi: illa igitur mala re-
ferendo ad universum bona sunt, non mala, atque ita dabuntur
infinita bona, non infinita mala; videatur eiusdem probationis
M. ita et distingui potest, ubi dantur infinita mala necessaria
non potest dari infinitum bonum C. M. contingentia, permissa a
summo bono ob finem aliquem altiorem, qualis esse potest commonstratio
ipsa infinitae bonitatis N. M. et sub pari distinctione N. m. et C.

15 Obj. 2. Si daretur summum bonum daretur et summa providentia
atqui hoc non datur: ergo neque summum bonum. M. ita suadetur ex
eo quod de ratione summi boni sit esse summe providens: m. probatur
si daretur in orbe summa providentia, tot mala et peccata
non fierent, providentia enim ea impedire deberet; 2do
non semper devoti iusti et pii persequerentur, divexarentur

cum contra scelesti et impij saepe triumphent, et in bonis
vivant dies suos: iis enim contra hos opus esset providentia
summa: atqui hoc non fit: ergo non est dari summa providentia et
consequenter nec Deus.

R. C. M. N. m. ad huius probationem l. N. l. D. M. si daretur in orbe
summa providentia cuncta necessitans, tot mala et peccata non
fierent, item justi non persequerentur; iniusti vero praemiarentur
in hoc orbe: C. M. si daretur in orbe summa providentia cuncta
disponens secundum modum agentium suaviter, tot mala et peccata
non fierent, item justi etc. N. M. et D. m. atqui hoc non fit defectu
providentiae Dei N. m. defectu agentium liberorum perversa voluntate
ad malum inclinantium, quorum modum ipsa Dei providentia observat
C. m. et N. C. ex eo quod in orbe tot mala et peccata dentur, minime
inferri defectus providentiae Dei: eo quod haec non sit necessitans,
sed impellens fortiter, et disponens suaviter certans suis quae
ordinibus; unde cum peccata fiunt in liberis libertati male
usurpatae peccata adscribenda sunt non Deo, eo fere modo, quo si
medicus adstat lectulo aegri, hunc continuo admonens, urgens
tenens, instans, observans etc. ut pharmacum sumat promissa
inde certe futura sanitate et salute; aeger vero desinit
negligit et respuit medicinam, non medico sed aegro mors
subsecuta imputatur. illud vero quod attinet felices esse in
orbe esse impios, pios et devotos infelices, multa est Dei
est providentia; abunat quippe Deus adversitatibus sibi corda
devotorum, allicit ad spem supernae gloriae; induit in
cognitionem labilitatis gaudij saeculi, ut suspirent aeternum
nec non hic torqueri permittit, ut plena aeternitatis sit gloria,
dum econtra impios in vana sui felicitate debacchari sinit
ibi, nisi resipiscant, aeternis poenis cruciando: summa igitur
et in malis et adversis Dei est providentia, quos amat
castigans.

Obij 3. speciatim contra assertum 2. si Dei existentia demo- 16
nstrari sit argumentis illis, a posteriori poterit demonstrari

per effus, qd per effus demonstrari n pt: qo a m. p. adhoc ut
caa demonstret per effus, effus dbt ee proportionatus sua caa,
atqi nulla creaa est proportionata Deo, et ois effus e creaa
qo existentia Dei demonstrari n pt per effus, M. videt in teni
palam; si ea n reqirit proportio oia impossibilia ex possibilibus
inferri poterunt evidenter, eritqe ista illatio demonstrativa:
musca volat, qo et bos, quia saltem in ee entis, et qualis
quaerunt, m s: facilime probat. Entis finiti ad infinitum nulla
e proportio, atqi creaa e Ens finitum, Deus e Ens infinitum
qo inter Deum et creaam nulla e proportio.

R. C. M. N. m. ad huius probm D. M. ut caa demonstret per effus, effus
dbt ee proportionatus in ee N. M. in praedicari et illatione C. M.
et D. m. atqi nulla creaa e proportionata in ee et subsumpta
C. m. in praedicari et illatione N. m. et C. 2plex hic pt attendi
proportio, una scilicet et formam ee, altera v. qsoa et form praedicari:
fateor igitur nullam creaam in ee suo ee proportionatam Creatori
Deo. Deus eo Ens infinitum e, creaa vero Ens finitum,
in quo nulla ee pt proportio, alia negando inter creaam et Creatorem
n dari proportionem loam, seu talem unius ex inevitabili
connexione praedicari poit per assensum ex creaa Deus Creator.
Sufficit autem ad demonstrationem a posteriori proportio haec seu
inevitabilis connexio unius cum altero, quam hic manifeste re=
periri nullus e, qui ambigat, ni qui contra veritatem cogitat
cum insipiente dicat in corde suo n e Deus.

17 Obj: 4. Oia entia producta ee, salvari pt sine admissione
entis alicuius improducti; qo adhuc ex eo, qd dentur entia contin=
gentia aut producta n evidenter infertur aut demonstratur ens
improductum et necessarium, p. A. ipsi in sententiis admissum mutuam
causarum prioritatem n necessitat e ens aliquod improductum, qd duo poterant
sese mutuo produxisse: qo et iuxta nra dicta in sententiis oia
entia producta ee, salvari pt sine admissione entis alicuius
improducti ac ex consequenti data demonstrationes
nullae sunt.

R. N. A. ad huiꝰ pbm dico in divinis nos tn admisisse mutua eorum prioritatem sub diverso gñe causandi, ñ verò in eod gñe causae, quam prioritatem oīno impliçare ibid ostendimus; at si duo entia dicerent in iure moderno cau sese invicem produxisse, oriret necario in ista productione mutua eorum prioritas sub eod gñe causandi: ut duo fil: cent sibi mutuo causae efficientes, adeoqȝ priores et posteriores, seu à priore, dependentes et ñ dependentes sub ead ratione, qd contradictio foret, quae contradictio cum in oībꝰ Atheorum raoībꝰ propè evenient, iis solvendis diutiꝰ immorari ñ lubet, sed ab ente increato ad ens in genere transcendo, et sit

Sectio Octava: De Conceptu Entis ut sic

Vidimus prioribꝰ generis sectionibꝰ, qm impudenter Athei existentiam sūi entis negaverint, atqȝ ex illis palam constat dari ens pmum, et 2dum, id est, dari ens per essentiam et à se, qd Deus est, et ens per contingentiam seu ab alio, qd creatura est, in praesenti igitur disquiramus de ente ut sic, an in suo conceptu sit univocum an analogum? qd tn quo aequiꝰ fiat

18 Suppono 1º qd id ens in gñe sumi poit vel prout est participium à verbo substantivo sum, atqȝ id significat, qd existens, vel put est nomen abstrahendo ab existentia determinata in tempore, nomen quippe iuxta dicta in summulis tempꝰ ñ significat, sed eius expers est, in praesenti ñ loquimur de ente ut est participium, sed put est nomen, seu put abstrahit ab existentia, et solum dicit essentiam realem cuiuslibet rei, sub hac igitur acceptione entis.

19 Suppono 2. ens taliter sumptum recte definiri id cuius actus est esse, hoc tn definitio rigorosa ñ est loco vel metaphysica,

nequit ẽn ens in gñre logicæ l. mtphc defini, cum n̄ hbat
alqd prius superius aut notius se; qd tn̄ ad rigorosam
defẽonem lcã l. mtphã ẽentiale ee in summulis ostendimus,
quare præsentis defẽonis bonitas n̄ ab observantia re=
gularum, sd â perspicuitate explicantis clarite desumenda
est, quo ut pateat ita explicat, qd ens sit tale quid
el ut ita dicam, talis entitas, cui n̄ repugnat ee seu
existere, l. qd clarius ẽ, ens ẽ id cuius actus ẽ ee, id ẽ,
ac ens ẽ ẽentia cuius actus ẽ existentia. quid porro sit
ẽentia quid existentia ꝓpediti sectæ dicemus, ubi de defẽone
ẽentia ab existentia disputabimus.

20 Suppõo 3. Ens ẽe prædm transcendtle õibus rebus in sma sui
ꝯceptione imbibitum, ita cõius philici contra Scotum et rõo qui
molesta ẽ, illud namqus dr prædm transcendtle, qd ẽ affirmabile in
recto de õi re; sd tale ens ẽ affirmabile in recto de õi re: ergo &c. m.
supponit, neqs ẽn aliud per nos intelligit p prædm transcendtle. m. p.
ipse discursus syllogisticus l. ẽ bonus, l. n̄ õe qd existit
ẽ alqd, sd õe qd ẽ alqd ẽ ens: ergo õe qd existit, ẽ ens.
si ipse discursus bonus n̄ ẽ, signa quo sylmi vitium, ego certe n̄
invenio; si ẽ bonus: ergo ens ẽ affirmabile in recto de õi re, et
nunquid ens dividitur in Deum et Creaam, seu in Ens per
se, et in Ens ab alio, item in substãa et accidens, alqd
recte dr, Deus ẽ ens, seu per ẽentiam creaa ẽ ens, sim-
per participãonem substãa ẽ accidens, ẽ ergo ens affirmabile de õi
re, quo ẽ, neqs possibilis ẽ res, quæ n̄ sit Deus aut Creaa
aut substãa, aut accidens, sit ẽn, qd darentur eiusmodi quidditates
et formalitates entium, quales Scotus assignat, et quas explicavimus in
lcã de distẽne ex nãa rei formali; illæ ipsæ tn̄ formalitates, quidditates et
realitates, ut nominat Scotus, l. sũt alqd, l. nihil: si sũt alqd, ergo cu alqd
dicar ad quem tentiam cu ente, et erunt entia; si verõ nil sũt, quare
igitur ab ea schola formalidatu adhibetur copia? qqd sane duntaxat
malum ẽ, ut pluribus dictum ẽ in cit: loco in lcã, quã pro necesse
videndam bene consulo.

Colligitur ex dictis alia item ut ente sublata nomina contenta in illo 21
verbo REVBAV adducto in tota de trans. transcendentali sub: Res,
unum, verum, aliquid, bonum predicta esse transcendentalia nomina eam quoniam
in orbe nota sunt aut nosci possibilia, primo sunt res, idest, habent essentia
denotata per hoc res, 2do sunt ens, id est, habentia aptitudinem ad
existendum, bene namque sciendum est iuxta suppositum 2dum, ens
non quomodocunque dici entia essentia cum aptitudine ad existendum, seu idoneitatem
aliquid esse; 3tio habent vera intelligibilitate et cognoscibilitate sibi quod parti=
cipant predictum transcendentale verum. 4to habent positiva et enti=
tativam bonitatem iuxta genesim: videat Deus universa quae fecerat,
et erant valde bona, adeoque omnis expedit predictum bonum. 5to
item habent aliquid, per quod suffi[ci]ant distinctio ab omni non re, seu habent Comp=
tona aliquid id, ac aliudquid, et 6to denique, cum unumquodque
quod est, etiam subsistat, sitque individuatum, etiam
unumquodque unum est, id est, indivisum in plura, quo omnia
predicta designata per illud verbum philosophicum
REVBAV transcendunt, suntque imbibita universis
quae sunt.

Suppono 2da. Conceptum obiectivum entis ut sic non obstante
transcendentia tamen aliquo modo esse unum, et abin= 22.
ferioribus praecisum. ant. sbm

Notandum est, geminum unius cuiusque rei et entis dari
conceptum iuxta saepius dicta, alterum formalem, estque ipse actus
intellectus aliquod obiectum sibi repraesentans, seu ipsa cognitio
obiecti, quam intellectus elicit. At alterum obiectivum, qui
est ipsum obiectum substans conceptui formali seu cognitioni illius
adeoque ipsum obiectum cognitum; ait igitur praesens suppositum, quod non ob=
stante transcendentia entis, dum ens concipio, illud quisque
posim abstractim ab iis de quibus ens praedicatur, atque ita illud
concipere ut aliquod superius et universale praedicabile
de pluribus.

Ráo suppositi est 1mo. qd pt cognosci praecisiue ab iis de qbq
praedicabile ē et sdm se hēt qceptu unu et praecisu ab
inferioribq, atqi eas ut sti et in gnre spectatu pt
cognosci praecisiuè ab iis de qbq praedicabile ē, qô et sdm
se hēt conceptu unu et praecisu à suis inferioribus
et. in terminis nota ē, quid ēn aliud est, hēre qceptu unu
et praecisu ab inferioribq, qm ē sdm se et praecisiue
cognoscibile et vicissim; gnre ē m. qd pt sdm se et prae=
cisiue ab inferioribq defiri seu explicari, et sdm se
et praecisiue ab inferioribq pt cognosci, ut per se notu
videtz, atqi ens pt defiri seu explicari praecisiue
ab inferioribq uti patet ex supposito 2do, ubi ens in
gnre definitu ē id cuiq actq ē ē: qô sq.
Ráo est 2. ista transcendtia entis, qd ea transcendit, ē
come pluribq, atqi nil ē pt come pluribq, ni hēat unu
conceptu ex quo reliqua partiuntur qô sq.
Ráo ē 3tiò. obtm scia dbt ē alqud mô unu in con=
ceptu suo obtivo, atqi ens in gnre ē obtm scia metha:
qô sq.
Ráo ē 4. nisi ens in gnre hēret pprium qceptu obtivu
praecisu ab inferioribq, seqretz qd qui audiret ens,
veniret falli in cognitioe Dei et creaē, substae et acci
dentis, atqi hoc dici n pt, estqz qtra oem experia,
tiam: qô ens in gnre hēt qceptu obtivu alqo mô
unu et praecisu ab inferioribq. his ita suppositis sit
23 Assertio. Ens de suis inferioribq Deo et Creaa, substai
et accidenti praedicatz analogicè analogia seu proportionis
seu proportionalitatis, in verò univocè, ita Thomistae
communiter qtra alios, estqz ad huiq veritatis cognitionem
in memoriam revocandum, qd distinguitur de antepraedicamentis
pronotato 2º. n. 45[?]. quod apprime notato

Pbar 2dō 1ma pars aserti: ild de suis infrioribg pdicatr
analogice et n univoce, cuig noen oibg infribg qd
coe e, rao tn per noen importata iis cvenit nec sub
sgfcaone prorsg ead, nec prorsg diversa, atqi ens
sdm noen coe e Deo et Creao, sbstao et accide=
nti, rao vero per noen <u>Ens</u> sgfcata iis nec prorsg
ead e, nec prorsg diversa: qo ens de suis infribg
pdicatr analogice, n univoce. M. suadetr ex dfone
trmi analogici, qui in sumali dicitg e ille, qui cvenit
pluribg sub sgfcaone nec prorsg ead nec prorsg diversa.
m. p. pro quid noen <u>ens</u> coe e oibg infribg, Deg
en e ens, Creao e ens, similtr et sbstaa et acciden
st ens: qo C. pbari igitr tm restat raone in oibg
n e prorsg ead, nec prorsg diversa: qd sic ostendo.
illa rao per noen importata in oibg infribg n e
ead, quo cvenit alteri p eentia, alteri tm per parti=
cipaone, alteri smpltr et in ordine ad se, alteri
tm in ordine ad aliud, atqi ~~rao~~ per noen ens im=
portata ita cvenit suis infribg, Deo qppe cvenit
per eentia, Creao per participaone, sbstiae smpltr
et in ordine ad se, accidenti vero in ordine tm
ad sbstaa: qo rao per noen <u>Ens</u> importata n e in
oibg infribg prorsg ead. <u>m</u> oibg Doctis certa e, pb
et M. creditr evidens pendenti inaequalitate cvenientiae,
et sane qis diceret trmu <u>aal</u> ee trmu univocu, si
brutu tm eet aal p eentiam, hoc vero per parti=
cipaonem solu aperta inaequalitate cvenientiae in aali=
sunt qo aal ~~is~~ ista cvenien bruto et hoi n eet trmg
univocg sd analogg, ita nec ens erit trmg uni=
vocg sd analogg, q. smpltr cvenit Deo et Creao

24 Scio quid qd Adversarij loco refugij soleant respondere ista inaequaliter convenientia se tenere tm̃ ex parte differentiarum entis, atque ideo univocationẽ n̄ tollere: sed gratis.

nam
Contra e͡ 1o qd illae differentiae tamen n̄ tollant univocatiõẽ, quae st aliquid addititium generi, ideo namque aial e͡ t[ũ]

univocum, quia rōale et irrōale in se [illegible] st aliquid additum aiali: at Deus et Creatura, substantia et accidens

differunt n̄ solum secundum differentias additivas rōne entis sed et in ista rōne entis, eo qd ista rāo entis in

Deo sit per essentiam, in Creaturis vero n̄ nisi per participationẽ, in substantia simpliciter, in accidentibus n̄ nisi in

ordine ad substantiam, adeoque ista rāo entis rōne sui inaequaliter convenit Deo et Creaturis, substantiae et

accidentibus. qd autem ista disconvenientia n̄ sit

propter diversa suadetur ex eo, qd in unoquoque inferiori ens sit id cuius actus est esse, licet esse sit

diversimode proprium uni scilicet per essentiam, alteri per participationem: sed quae in eadem definitione conveniunt,

aliunde vero disconveniunt, analogica st n̄ aequi=
voca aut univoca: ergo etc.

25 Probatur 2. qd formaliter includitur in differentiis, nequit esse uni=
vocum, atqui ens formaliter includitur in omnibus suis differentiis:

ergo etc. M. probatur inde, qd differentia necessario sint diversa

unde si rāo communis superioris includitur in differentiis suis formaliter, et necessario debet ab iis diversimode participari,

sed qd diversimode participatur nequit esse univocum, ut per se patet: ergo et qd formaliter includitur in suis differentiis

nequit esse univocum. unde sicut nam qd formaliter et in recto est praedicabile de suis inferioribus, illud et

formaliter includitur in illis, atqui ens formaliter et in recto

et pdcable de suis Cotrijs seu inferioribus: go et
sltr in illis includitur m.p. recte dr. Deus e ens,
Creaa e ens, sbstaa e ens, accidens e ens: go Ez.
et sane nunquid si oe raale eet aal, et oe n
raale eet aal, aal foret trng analogus; quia
aal in suis Cifris sltr includeretur: cur go n ett
ens trng erit analogus, quia ois sbstaa e ens, oe
accidens e ens, ois Creaa e ens, et ipse Deus e ens.
e go ens trng analogus et quid analogia tum
proportionis tum proportionalitatis, &c.
Pbar: juxta dicta in Loa n.o 45, analoga pro= 26
portionis illa dicuntur, quorum noen coe, rao tn per
noen sgficata ead e sdm quid, diversa tn per
habitudine ad illud, seu qd clarius ee st, analoga
dicuntur analogia proportionis, quorum noen uni ex ana=
logatis intrinsece solum convenit, ceteris vero per aliqua
convenientia tm, participaone aut extrinsece, atqui ita
se habet noen ens respu Dei et Creaa, ex Deo enim
tmmo convenit intrinsece et per eentia, Creaa vero
sbstaae et accidenti solum per participaone illius quid
in ordine ad se, huic in ordine ad sbstaa: go
ens e analogum analogia proportionis, seu ut alii
eand analogiam etnominant, analogia attribionis.
sltr ostenditur analogia proportionalitatis juxta pariter
dicta in loo eod nuero: analoga proportioalitatis st, quorum
noen coe, rao vero per noen sgficat simpltr quid
diversa, proportioaltr tn ead e, atqui noen ens eo
ipso qd sit pdtm transcendtale coe e oi, qdqd e,
ista vero rao per noen sgficata simpltr diversa est,
quid enim magis diversum, qm Deus et Creaa, sbstaa
et accidens: nec tn obstante hac diversitate

Raó per nōen ens sygficata in ōibg portioalte cad est, eo qd in ōibg sygfict id cuig actg é ēē, sub qua raóne ōia quæriunt, quæ supra et infra sole st. est gō ens nōen seu tērg analogg analogia dū proportiōis dū pportioalt, n̄ vero vnivocus.

27 Dices qtra sm̄a p̄te apert: obta sciarū dbt ēē vnivoca, atqi ens ut sic ē obtū scia, et quid sic vnifls nimir. mtpha: gō ens ut sic dbt ēē vnivocū. Mi pbar obta sciarū dbt ēē poē mediū dmstraóis, atqi mediū demstraóis dbt ēē vnivocū: gō obta sciarū dbt ēē vnivoca. 2do vnivocū ē, cuig nōen cōe et raó per nōen sygficata ē ead, atqi nōen ens ōibg infribg entibg ē cōe ut patet, cuiqs raó per nōen sygficata ē ead: gō ens ē tērg vnivocg. p. m. quoad 2dā p̄tē. raó per nōen ens sygficata ē ēē id cuig actg ē ēē atqi in ōibg inferioribg per ens intelligit id cuig actg ē ēē: gō raó per nōen ens importata in ōibg ē ead.

R. ad pmū N. Mi̇ cum pbris mra, quia per se falsa ostendit per hunc dscursū, qqs et quodcu sanū ē medicina qr hunc dscursū, qqs et quodcu sanū ē medicina n̄ eget, atqi qventus D. Ctonis hic et nc medicina sanus ē: gō conventg D. Ctonis hic et nc medicina n̄ eget. nunc iste discursg ē demonstratiug et nquid mediū ēē tērū sanus, qui tn̄ iuxta oēs dedos analogus ē: gō verū n̄ ē mediū demstraóis smpr dbere ēē vnivocū, poterit nāqs et ēē analogū mō sub ead smpr sygficaóne sumār tērg analogus.

28 Ad 2. D. Mi. vnivocū ē cuig nōen cōe et raó per nōen sygficata ē ead eandeitate pfecta, seu quæ prorsus et perfecte ē ead C. Mi. eandeitate tm̄

aliquali et analogia N. M. et ita ipso m N. effectiat ad fdm m. D. M. ratio per nomen ens significata esse id, cuius actus est esse fdm plenitudine essendi C. M. cuius actus est esse quocumque N. M. et D. m. atque in omnibus inferiribus per ens illud id cuius actus est esse fdm plenitudine essendi N. vel fdm plenitudine, vel fdm aliquam proportionatam participatione C. m. et N. C. ens ut dixi non solum significat esse qualecumque, sed dicit tota plenitudine essendi, et quid non est nil, sicut quod solus Deus in se continet plenitudine essendi, ita et ens soli Deo proprie competit, Creaturae vero fdm participatione, et aliqua proportione, adeoque ens respectu Dei et Creaturae dicit inaequalem participabilitatem, et consequenter est analogum non univocum.

Dices 2. contra alteram partem assertionis: non potest eidem rei competere conditiones vel affectiones contradictoriae, atqui conditiones analogiae proportionis et proportionalitatis sunt conditiones contradictoriae: ergo non potest eidem enti competere, hinc ex consequenti ens, si tamen analogum est, erit analogum alterutra tantum analogia proportionis scil. vel proportionalitatis, non vero utriusque simul. M. p. conditio analogiae proportionis est, quod ratio analoga intrinsece tantum conveniat uni analogato, econtra conditio analogiae proportionalitatis est, quod ratio analoga conveniat intrinsece omnibus analogatis seu inferioribus, atqui convenire intrinsece uni tantum et convenire omnibus intrinsece sunt conditiones contradictoriae et id sonant, ac convenire intrinsece uni tantum, et non convenire intrinsece uni tantum: ergo conditiones analogiae proportionis et proportionalitatis sunt conditiones contradictoriae. R. D. M. non potest eidem rei competere conditiones vel affectiones contradictoriae, si res sumatur sub eodem semper respectu, 29

et affectae simul et semel ponans C. M. si res sumatur
sdm complexe respu et ordine V. M. et J. m. sub
sibi distinc M. n. essentia. licet verum sit eid rei
simul et semel n. poe in eu exercita competere
conditiones contrarias stante ead affectione et conceptu
rei; id tn n. subsistit; si res aliqua complexe
fundet conceptu, qmadm facit rao univoca entis;
cum ens ens ut dictu est sdm se dicat totale pleni-
tudine essendi, quae soli deo sibi competit, in creaa
considerari sit tnqm aliqd c affectu ad entitate dna et in-
creata; atqs sub hac consideratione habebit analogia pro
portionis: cum vero ens et de creaturis dici n poit,
qn propriore creae aliqd sint adeoqe et ipsi entitas
quaedam sit intsca, hinc si ens sumatur respu inferioru,
quae ab ipso intse denominantur, e analogu analogia
proportionalitatis, si vero sumatur respu entitatis dnae cuius par-
ticipao et vestigium est creaa. erit analogu ana-
logia proportionis: similiter et de accidentibus ac substaa est
discurrendum. scil: si ens sumatur respu inferiorum nim:
accidentium, qbus entitas quaedam intsca est, habebit analogiam
proportionalitatis, qd si vero sumatur respu substao ad quam dantur
et cui quasi extse adveniunt accidentia, ita habebit
analogiam proportionis, eo qd in hoc conceptu substao con
veniat per se accidentibus vero n nisi in ordine ad sub-
staa, unde vides nullam ex utraqs analogia in ente
ut sic concepta complexe conditione.

Sectio 4ta

An et quomodo essentia et existentia distinguuntur?

30 A conceptu et analogia entis progressimus ad explicanda
principia entis, quorum aliquod complexa sit, 1g. impossible

est id simul esse et non esse, quodlibet est, vel non est, et alia huiusmodi, quae per se clara satis sunt, et quasi ex habitu principiorum supponenda; aliqua vero incomplexa quae sunt primo genus et differentia, de quibus in logica satis iam dictum. 2do essentia et existentia, de quibus in praesenti multum celebris sese offert quaestio, an et quomodo inter sese distinguantur; quaestione tamen duntaxat determinanda de essentia et existentia creaturarum, Dei enim creatoris esse et existere unum esse nullus, si qui ambigat, ob eius simplicissimam et purissimam actualitatem, quae omnem compositionem respuit: ut igitur congrua claritate quaestionem praesentem, a qua plurima physicarum pendebat resolutio, evolutione ordiamur, ante decisionem

Nota 1. Essentia nomine intelligitur illud, quod per se et primo de realitate dicitur, sive per quod res primo in se constituitur, et distinguitur ab aliis, appellaturque essentia et alio nomine finis ratio constitutiva rei, conceptus objectivus rei, quidditas, vel natura rei, ac proinde inter essentiam quidditatem et naturam rei non alia est distinctio, quam quod essentia dicatur in ordine ad esse, quidditas in ordine ad definitionem per quam satis fit interroganti quid res sit: et natura in ordine ad operationem, quarum radix et principium est. Essentia ita explicata dividitur primo in substantialem, quae est essentia substantiae, et in accidentalem quae est essentia accidentium; 2do in simplicem seu nescia omnis compositionis, qualis Deo competit, et in compositam vel logicam ex genere et differentia, vel physice ex materia animi: et forma. Est item essentia alia possibilis, quae scilicet adhuc in potentia objectiva seu in statu mere possibilitatis ac intra causas, alia actualis et extra causas posita, quae nimirum per existentiam iam completa est et actuata. Priorem essentiam possibilem ab existentia realiter distingui constans omnium opinio est, licet de posteriori seu actuali thomistas inter et Recentiores

gravissima sit altercatio ——— .

32 N. 2. Existentia seu extra causas et nihil sistentia, aliud non est quam ultima actualitas rei, qua res, scilicet constituitur in rerum natura et extra causas, prius quam enim res existat, nihil est actu sed sola potentia eo ferè modo, quo materia nostra prima ante qua per formam actuatur, nihil est actu, sed est tantum potentia realis ad actum se se informante, ita essentia antequam existat, nihil est actu extra causas sed se habet ad instar potentiae per existentiam tamquam sui actum possibilis, actu et extra causas poni formaliter non effective, effective enim ponitur res aliqua extra causas per actionem productivam, adeoque extra causas sistentia essentia per existentiam formalis est non efficiens. his ita praenotatis sit

33 Assertio: Essentia actualis in creatis realiter distinguitur ab existentia. ita expresse Doctor Angelicus S. Thomas cum integra sua schola et plurimis aliis extra scholam D. Thomae quos inter Joannes à S. Thoma citat Conimb: Rubium et Molinam.

Probatur primo authoritate S. Doctoris innumeris ferè locis realem distinctionem inter essentiam et existentiam creatorum adstruentis, ex quibus tantum unum aut alterum adducere lubet, ait igitur Angelicus Doctor opusc. 48. tract: de substantia in haec verba c. 2. esse essentiae et esse actualis existentiae differunt realiter ut duae diversae res. item ad Anibaldum q. 1 a. 1 in fine primi concludit apertè quod natura seu substantia Angeli est aliud quam eius esse, atque summo natura est essentia, esse est existentia: ergo iuxta S. Doctorem essentia est aliud quam existentia. item 1. p. q. 3. a. 4 in O inquit oportet ergo quod illud cuius esse est aliud ab essentia sua, habeat esse causatum ab alio: hoc autem non potest dici de Deo; alioqui quod hoc de Deo dici non posset nonquid est quia in Deo esse et existere non distinguuntur. an non clarissima haec sunt Angelici Magistri testimonia, et

nisi infideliter ad alium sensum detorqueantur evidentias
essentias ab existentia realiter distingui in creatis. Probatur ab
authoritate ad rationem, et

Probatur 2. a ratione: realiter perfectibile et realiter perfectivum
ut recipiens et receptum realiter distinguuntur. Propositio: essentia est C 4.
realiter perfectibilis, item omnis essentia creata est realiter perfectiva
porro essentia est recipiens et existentia receptum: ergo essentia
et existentia realiter distinguuntur. Minor quae sola in ratione aliquali
potest probari, quod se habet tanquam potentia realis alicuius actus,
illud est realiter perfectibile et recipiens, et quod se habet tanquam
determinans potentiam realem, illud est reale perfectivum et receptum
Sed essentia se habet tanquam potentia realis ad existentiam tanquam suum
actum perfectionem existentia vero se habet tanquam actus et fille
determinativum essentiae: ergo essentia est realiter perfectibilis, ~~et~~
existentia vero realiter perfectiva. Minor probatur ex natura rõe
potentiae et actus. minor probatur: nisi essentia se haberet tanquam potentia
realis ad existentiam seu suum actum, existentia foret actus
purus et illimitatus, sed hoc est absurdum et penitus re=
pugnans alicui creato: ergo essentia se habet tanquam potentia
realis ad existentiam seu suum actum. Minor probatur: quia actus
purus non est, patitur compositionem ex potentia et actu: et quia
limitatus limitatur ex potentia receptiva et passiva et [illegible]
Sed si essentia se haberet tanquam potentia reali ad existentiam seu
suum actum: existentia, quae ut dictum est Nota 2. est ultima
rei actualitas, non haberet potentiam receptivam, et consequenter non
pateretur compositionem aliquam, quae incompositio arguit actum
purum: ergo nisi essentia se haberet tanquam potentia realis ad
existentiam seu suum actum, existentia foret actus purus et illi=
mitatus, quia irreceptus in ulla potentia: cum igitur existentia
non possit esse actus purus, sed sit recepta in essentia tanquam
subiecto, atque essentia sit recipiens, nec non [illegible] sit recipiens

et receptu reale est realiter distincta, et ex consequenti existentia erit realiter distincta ab essentia.

35 Confirmatur: inter quae datur realis compositio, inter ea datur et realis distinctio, atqui inter essentiam et existentiam datur realis compositio: ergo et datur realis distinctio inter eas. Maior suadetur ex ipsa realis compositionis definitione, quae dicitur, quod realis compositio sit distinctorum unio, ergo ex consequenti ubi realis compositio reperire est, ibi et esse debet realis distinctio. Minor probatur: per quam tollitur ratio actus puri, inter ea datur realis compositio, atqui per existentiam et essentiam tollitur actus puri ratio in Angelis (: compositio enim materiae et formae in Angelis non est, et tamen aliqua compositio in iis dari debet, per quam tollatur ratio actus puri, at nulla alia substantialis ostendi potest, nisi compositio essentiae et existentiae, compositio enim ex substantia et potentia, quam forte in angelis assignabunt aliqui, accidentalis tantum est, quia ex substantia et accidente fit unum per accidens, adeoque ad compositionem substantialem non sufficit compositio ex substantia et potentia, sed requiritur alia, quae sit substantialis, qualis in angelis dari alia non potest praeter essentiam et existentiam :) ergo et inter essentiam et existentiam datur realis compositio, ac consequenter et realis distinctio.

36 Probatur 3. inter quae non datur realis identitas, inter ea debet admitti realis distinctio, contrariorum namque eadem est ratio, ut ait Philosophus, atqui inter essentiam et existentiam non datur realis identitas: ergo inter eas admitti debet realis distinctio. Maior patet. Minor probatur: inter ea non datur realis identitas, inter quae non datur mutua sui affirmatio in recto, atqui inter essentiam et existentiam haec non potest dari, dum quam sit: Deus potest essentia esse existentia et vicissim: ergo et inter essentiam et existentiam non datur realis identitas. Maior supponitur ex tractatu de Dist: et Ident:, ubi identitatem diximus mutuam duorum

vel plurium possibilium in recto. m. p. minor realis non potest dari
mutua affectio in recto, quorum unum est extra conceptum
alterius, et quod ab altero separabile; atqui existentia est extra
conceptum essentiae, et quoque ab essentia separabilis: ergo inter
essentiam et existentiam non potest dari mutua affectio in recto.
M. ex terminis evidens. Prob. m. p. 1° quoad 1. memb. actualitas
determinativum est extra conceptum actualis determinabilis; sed enim
est extra conceptum modi, atqui existentia est actualitas determinativum
essentiae, vi cuius sub: essentia seu actualitas determinabile
actu facta ponitur extra causas, ut ipsi Adversarii fateri
compelluntur: ergo existentia est extra conceptum essentiae.
2do. si actualis existentia foret extra conceptum essentiae, tunc
quandocunque daretur essentia, et deberet dari actualis existentia;
atqui hoc est aperte falsum, essentiae enim rerum factae in
poetica obvia sunt ab aeterno, quod nullus de actuali existentia
admiserit creatorum: ergo Consequentia.
Neque dicas: actualem existentiam solum identificari cum actuali
essentia, non vero cum essentia pure possibili. Nam 37
Dist: an ergo essentia actuata secundum se spectata dicat
maiorem connexionem praedicatorum essentialium, quam essentia possibilis,
an non. Si non: ergo si cum possibili non identificatur, neque identificabitur
cum actuali, sed tantum adveniet, et quasi sola determinativum
foret extra eadem, quod enim advenerit tantum enti, non est de eius
conceptu intrinseco sed tantum de extrinseco tanquam aliquis actus
sive substantialis sive accidentalis: si vero magis dicat: ergo
falsum est illud sub: res in suo conceptu intrinseco poni extra
causas eo modo, quo sunt possibiles; verum enim praedicatum essentiale
immutat totam substantiam rei: ergo gratis dicitur non identificari
cum possibili, et tamen identificari cum actuali, cum tamen essentia
secundum se sumpta actu posita secundum se aliud non dicat quam
essentia rei ut ab aeterno existens in mente Dei

hic et nunc per existiam cum suam propriam determinata
unde
38 Probar et 2 memb: eiusdem mris, quod existia sit separabilis ab eentia. primo rosa v.g. eentia in hyeme dar, eius existia non dar, et sic de aliis innumeris: quod existia ab eentia est separabilis. 2do si existia ab eentia realiter foret separabilis, Beatiss: Virgo D.P. non foret Mater Dei et hois, sed hois tm, sed hoc est alienum a fide: quod existia est realiter separabilis ab eentia: probo Sequela. B. Virgo D.P. dicitur Mater Dei, quia genuit hoiem secundum eentiam, qui hoo non propria existia et subsistia subsistit aut extitit, sed per existiam et subsistiam Verbi, per quam subsistiam Verbum aeternum terminabat nram hnam, sed si existia separari non potest ab eentia, B.V. Deipara sua aone generativa genuisse deberet hoiem independenter ab existia seu subsistia Verbi existente et subsistente per propriam existiam, sicut hobente propriam nam et eentiam ac ex consequenti cum ea divinitas eidem supposito dum subsistiam opelere posset, B. Virgo tantummodo genuisset hoiem, non vero Deum hoiem, et quo plurima alia absurdissima contra fidem oriri necessum est, inter quae et illud, quod aones Christi non fuissent theandricae seu divino humanae sed hnae tm, et ex consequenti finitae, non ex integro satisfactivae pro nris delictis, aones enim sunt suppositorum, quale, si genuisset existia ab eentia separabilis erat, hanc dum genuisset Virgo, non hoiemque Deumque: est quod eentia solum divinitas separabilis ab existia creata, et ex consequenti et realiter dicta. plures adhuc rationes hic adducere possem, brevitatis studio eas intermitto, quibus adductis veritatem sed aperti luculenter probatam esse argumentis: pro maiori tm veritatis cognitione et raones Adversariorum examinemus et sit

Sectio 3tia

Respondetur obiectis contra distinctionem essentiae ab existentia.

Obij. 1. abs P. Fridericus Herbst Soc. J. quondam 39
Professore Dilingae in suis proplematis proplem: 38.
foli 207. inter essentiam et existentiam eiusdem rei nullum dari
fundamentum distinctionis realis: ergo non debet distingui realiter. probatur A.
fundamentum distinctionis realis est separabilitas realis et oppositio re-
lativa producentis et producti, atqui inter essentiam et existentiam
eiusdem rei nulla datur oppositio relativa ut patet, neque
separabilitas realis, quia si aliquando separarentur, fieret id
in statu purae possibilitatis, ad quem statum status quaestionis
se non extendit: ergo confirmatur hoc modo ita confirmatur: illa duo non sunt
separabilia ab invicem, quorum neutrum non potest existere non
existente altero, sed neque essentia neque existentia potest existere
non existente altera, siquidem enim absolute existet, neque
non absolute existere hoc essentia, nisi absolute et
potest absolute existere hoc existentia. et similiter vicissim: ergo essentia et
existentia non sunt separabiles a se invicem, consequenter adeo
in illis fundamentum distinctionis realis, et consequenter ipsa realis
distinctio. hoc sensu cit: Patris argumentum contra Thomist:
debile sane et vix studiosa solutione dignum. nam
Resp. 1. integrum argumentum retorqueo in sui authorem circa 40
materiam et formam entium materialium maxime coelestium, nam et
inter materiam et formam eorum nullum datur signum distinctionis realis
imprimis enim nulla datur relatio producentis et producti, et
2do nec datur nec dabitur separabilitas, cum ea entia
sint incorruptibles, cl. ex disput: de Coelis, et tamen
nullus est, qui inter materiam et formam corporum et coelestium non
adstruat distinctionem realem, unde T. A. N. consequentia.

quam tn̄ n̄ probat, sufficit namq ad distnē realē mutua negabilitas in recto, ita qd unū sit extra conceptū alterius, quae tn̄ inr signa distinis realis posita n̄ st. Confirmaōe pariter ita videre possemus dicendo: dictū fuisse in foa 4.290 qd licet ex separabilitē mutua arguat evidenter distio realis, n̄ tn̄ vicissim ex inseparabilitē argui poit identitas realis. SS. quippe Trinitas Personarū n̄ ē realiter separabilis ab invicē pter identitatē naē, et tn̄ realtr n̄ ē ead, naā ita et foā st realtr distincta et tn̄ sine sui destructione determinata inseparabilia. quare T. intergro argūto nil, tamē cntra nos ma summo negata esstia. nil ergo tn̄

R. 2. N. A. cum pbaiᵉ m quoad 2 memb: eentia scil. et existia n̄ eē separabiles: in Chrō ēt Dnō hoīs dabat eentia, n̄ dabat existia hoīs. qd eentia hoīs subsistebat et existebat per subsistia Verbi: qō falsū divinitas existere sit hac eentia, qa existat hac eentia realtr scil: debita eentiæ: ex quo et soluta ē cfirmao.

4 Obj 2 ab eod: Existia per adversos realtr distincta ab eentia hēt et suā eentiā, quia hēt sua pdta sui constitutiva, et distina ab oī alio: qō l hēt eentiā suā seu identificatā l distinctā? si identificatā: qō iam admittis aliquā identitē inr eentiā existiā et eius, et sic n̄ ē raō, cur n̄ versim admittas eentiā existiā, et sic n̄ ē raō, cur n̄ versim admittas eentiā identificari cū existia rei, quia Actorū argūta con- tendentia eentiā distingui ab existia oīa torqueri pnt, et solvi dent ab ipsismet Actis in indistincte sine identitate eentiæ ipsius existiæ cum ead existia. si verò existia hēt eentiā suā distinctā: qō cū illa eentia n̄ sit existia, existet eentia illa per existia

distā, et cum hoc ipsa existia dista rerum hbat eentia
et illa per aliam, et hoc alia iter per aliā existet
atqꝫ ita fiet processus in infinitum, qd ē absurdum.
R. C. existia habere sua eentia sibi identificata, 42
Cum illud per qd existia in se p° cstituitur, sit ipsa rāo
existendi, adeoqꝫ eentia existiæ sit, existia ēe actum
ultimum, quo oia actuantur. N. tn̄ et pernego admissa
semel hac identitate ratione n̄ ēe, cur n̄ vniversim admittar
inter eentiā et existiā n̄ dari distinctionē realē, imò verò
n̄ ē rāo, cur hac identitate admissa admittar vniversim
inter eentiā et existiā ob diversitatē eentiæ in exi
stentia, et eentiæ in aliis rebus, nam eentia existiæ
ē ipsa rāo existendi et ultima rerum actualitas,
econtra eentia rerum aliarum n̄ st ipsa rāo existendi,
et ultima actualitas earum, alias hoō ēet existia in
sua eentia. Angelus et ēet existia, brutum item et
planta ēent existia, et ex cōsequenti, quia quidem con
veniunt in eentia, quæ in his oībus foret eadem
rāo existendi, et convenirent inter se, hoō brutum et
planta ēent Angeli, et Angelus ēet hoō brutum
et planta, egregia nunquid ideō. melius igitur ego
dixerim, Deo eentia existiæ ē realiter identificata
cum existia, quia ē ipsa rāo existendi: ergo quia in
aliis oībus rebus eentia n̄ ē ipsa rāo existendi,
et in aliis oībus rebus eentia realiter n̄ identificatur cum
existia: ac consequenter realiter distinguitur ab existentia.
Obj. C ab eod. Existia creatæ rei nil ē aliud qm id, 43
per qd res fieri actu et ā parte rei ponitur extra cāas suas,
atqui res creata fieri actu et ā parte rei ponitur extra
suas cāas per suamet entitatem, sicut causalitas ponitur
extra illas per actionem: est igitur
existentia rei ipsamet entitas.

adeoque essentia illius, nec adeo distinguitur essentia ab existentia. p.m. per ipsamet entitatem rei negatio rei tollitur formaliter, sicut per actionem productivam tollitur causaliter: atqui per id, per quod rei negatio tollitur formaliter per id inquam, ponitur res formaliter extra suas causas sicut ponitur causaliter extra suas causas per id, per quod rei negatio tollitur causaliter: quod res creata formaliter ponitur extra suas causas per suamet entitatem, sicut ponitur causaliter extra illas per actionem: ipsamet igitur entitas sive essentia rei erit existentia illius formalis, nec adeo possit distingui realiter: ita in verbis cit: Pater loco cit:. Sed

44 R. C. M. N. m ad huius probationem D. M. per ipsamet entitatem rei in praecise sumptam, et pro essentia seu ea per quod res pro in se constituitur negatio rei quoad essentiam tollitur formaliter C. M. negatio rei quod existentia extra causas sistentiam tollitur formaliter N. M. et D. m. atqui per id, per quod rei negatio quoad essentiam tollitur formaliter per id ponitur res formaliter extra causas N. m. per id, per quod rei negatio quoad essentiam extra causas sistentiam tollitur formaliter per id ponitur res extra suas causas formaliter C. m. et N. C. / Ratio disparitatis ipse est, quod nimirum per essentiam praecise sumptam ab existentia tollatur quidem negatio essentiae rei non tamen negatio existentiae rei formaliter, et ex consequenti, cum per illud solum res ponatur formaliter extra causas, per quod tollitur negatio existentiae non tamen essentia rei, et non sequitur rei probari hoc argumento per essentiam seu propriam entitatem poni rem formaliter extra causas, quare forte et potest in pro syllogismo transgressus praemissis negari consequentia, quia non infert quod in praemissis erat positum, in maiore enim sumitur entitas non praecise ab existentia sed entitas quatenus possidens existentiam, in conclusione vero sumitur dein essentia formaliter et praecisa ab existentia, atque adeo fallacia amphibologica sumitur et contra propositi. adeoque et hoc argumento nil probatur contra nos.

Obij 4 ab eod: qd e raō fōlis, per quā eentia distgtr 45
a puro nihilo, illud e exiftia fōlis, atqi eentia rei
creatæ pductæ e raō fōlis per quam eentia distgtr
a puro nihilo: gō et eentia rei creatæ pductæ est
existia fōlis. p. m. eentia rei creatæ pductæ e per
fectio cōicata a Deo, atqi pfectio cōicata a Deo
e ipsa raō fōlis per quam eentia distgtr a puro nihilo,
distgtr eni sui per se ipsã et suamet entitatē. quia
n pt eē pfectio cōicata a Deo, nisi sit alqd, nqz pt
eē alqd, ni sit distã a nihilo per se ipsam et suamet
entitatē; neqz eni pt res distgui ab alio e nihilo, per
alqd distū a se: gō eentia rei creatæ pductæ e
raō fōlis, per quam ea distgtr a puro nihilo, et
cqnter erit ipsa existia fōlis, nec adeo realtr dista
e ab ipa.

R. D. M. qd e raō fōlis, per quā eentia distgtr a 46
puro nihilo nihileitate existiæ et extra cāas psistentiæ
illud e exiftia fōlis C. M. qd e raō fōlis per quā eentia
distgtr a puro nihilo nihileitate eentiæ, illud e existia
fōlis N. M. et D. m. atqi eentia rei creatæ pductæ e
raō fōlis, per quā ea distgtr a puro nihilo nihileitate
eentiæ C. m. nihileitate exstiæ seu extra cāas psistentiæ
N. m. et C. fōltr distgbi m. atqi pfectio cōmunicata
a Deo e ipsa raō fōlis, p quā distgtr a puro nihilo e
nihileitate eentiæ e exstiæ C. m. nihileitate exstiæ
N. e pbō pfectio existia cōicata a Deo C. m. pfectio
eentiæ N. m. et C. sunt in creatis zplex dat. pfectio
cōmunicata a Deo, pfectio scil: eentiæ, et pfectio exstiæ,
ita pfectis zpleij zplex tollgit negaō et nihilū,
nihilū scil: eentiæ, qd fōltr tollitr per eentiā, et
nihilu existiæ, qd fōltr per existiā aufertr, quare

ſbris nr videtur laborare vitio, aut aequivocationis, aut amphibologiae, eo qd confundat geminā ſertionem eentiae et exiſtiae ad instar unius, quare notata pluralitate ſertionis, et respondent pluris nihili ~~[illegible]~~ distinctione integra patebit obtui solutio —

47 Obj. 5. si eentia et exiſtia realiter distinguerentur, distinctio realis deberet dari inter eentiam praecisive sumptam, et existiam pariter praecisive sumptam, atqui inter has dari non pt. M. p. a Thomistis. m. p. inter ens reale et non reale non pt dari distinctio realis, quia hoc vocatur a pluri re, quam distinguit, atqui eentia praecisa ab exiſtia nil est reale: ergo inter eentiam praecisive sumptam, et existiam dari non pt distinctio realis. 2do si eentia et exiſtia realiter distinguerentur, sequeretur existiam esse accidens praedicamentale, atqui hoc a nemine philo admitti pt: ergo eentia et exiſtia realiter non distinguuntur. prob. sequela. qd advenit enti constituto realiter completo, est accidens praedicamentale, atqui si eentia et exiſtia erent realiter distincta, exiſtia adveniret enti completo integerrimo scil: eentiae: ergo si eentia et exiſtia realiter distinguerentur, exiſtia foret accidens praedicamentale, et non praedicabile bene C.

48. Rndeo ad 1. C. M. N. m. ad huius, bene D. m. atqui eentia praecisa ab exiſtia secundum rem, nil est reale C. m. praecisa secundum mentem et distinctione ab exiſtia nil est reale N. m. et C. C. selecta D. Csqs: ergo inter eentiam praecisive sumptam praecisione secundum rem ab exiſtia non dari distinctio realis T. C. praecisa inter eentiam praecisione mentis et distinctionis N. C. bene est sciendum eentiam posse pluraliter praescindi ab exiſtia, primo praecisione separationis, ita ut realiter distinguatur ab omni exiſtia, et hoc modo sumpta eentia non est extra causas nec pt esse in rerum natura, sicut neque natura, praeter sine qua esse pt in rerum natura, estque haec praecisio, praecisio secundum

rem, quia tollit ēē rei ā p̄cisō. 2do præscindi pt
ab exīstia praecisione mentis et distnis realis, c̄sterq
scil: licet sbsist exīstia, sumitr tn̄ media separatione
mentis, et uniuscuiusq̄ʒ q̄pestiō disquisitione, et re,
distta ab exīstia, hanc quoqʒ pcisione postremam
ad indagandā distnē realē eentiā inr et exīstiā ad-
mittunt thomistæ, n̄ illā priorē, quæ ē quasi destructio
n̄ verò distio rei, ex quo patet data distio, dicitur
q̄d eentia et p̄cisive sumpta ēē pōt ens reale
Ad 2. N. sql: ad huic ptm̄ D. M. q̄d advenit enti 49
sbstātialr completo in ōē 2, et in actu existēdi ē
accidens pdēmtale C. M. q̄d advenit enti sbstālr q̄pleto
in actu 1o solū, et in actu ēēndi N. M. et D. m. p̄
si eentia et exīstia ēēnt realr distta, exīstia
adveniret enti sbstālr q̄pleto integerrimē scil: esse-
ntiā q̄pletā in actu 1o et in actu ēēndi C. m. ad-
veniret q̄pletæ in actu 2do. seu in āū existēdi N. m.
et c̄sqtiā. exīstia, quia ipsa ē rāo existēdi, et
ultima actualitas advenit eentiā tn̄ in actu ēēndi
q̄pletæ, et inq̄pletæ in actu existēdi, quare cūm com-
pertū sit accidentia pdcāmtalia tm̄ supervenire rebꝫ
ut existentibꝫ, n̄ verò ut purā habentibꝫ eentiā,
minime sequitr exīstiā ~~fore~~ fore accidens pdēmtale
ex eo, q̄d adveniat eentiæ, n̄ nisi per illā exīstiā scil.
existenti: hæc pōtma Ant: ~~fu~~ fundamenta sunt,
quæ quanti ponderis sint, ex dictis perspicue
videre est. nobis sit

Sectio 8va.

An subsistentia superaddat entiæ aliquid positivum, item an ea realiter distinguatur ab existentia substantiæ?

50 Quod præter singularitatem substantialis naturæ detur in illa aliquid
quod vocamus subsistentiam, conveniunt cum S. Thoma
in 3 dist. 2 q. 2 a. 1 quæstiun. 3 ad 2. Doctores Catholici
universim et suffragatur ista Columna veritatis, fides
orthodoxa docens, quod à Verbo æterno ex utero Virginis
assumpta quidem sit entitas singularis, nec tamen assumpta sit
eius subsistentia; sed hæc impedita loco subsistentiæ creatæ
humanitati communicata fuerit, subsistentia increata 2dæ personæ
in Trinitate Verbi æterni, est autem hæc subsistentia comple=
mentum illud entiæ ultimum, quod facit entiam stantem
per se, et incommunicabilem alteri; cum enim natura tamquam
aliquid universale secundum se communicabilis sit pluribus, ideoque
tam pluralitatem et communicabilitatem ex suo naturam tollat
subsistentiam rebus naturalibus Deus tribuit, vi cuius natura
communicabilis determinatur quasi terminis includatur, fitque mea
natura mea et non tua, tua verò tua et non mea; hæc
igitur quod ita naturam quasi incarcerat, coarctat et stringit
subsistentia divinus, de qua in præsenti disputamus

51 circa quam
Nota subsistentiam nos explicatam, quam Græci hypostasin
vocant, in re quidem à suppositalitate et personalitate
non differre, in ordine tamen ad naturam, quam afficit non
promiscue usurpari solet pro eius distinctione dicitur enim sub=
sistentia, cum suppositalitate, cum personalitate; si namque
de complemento eiusdem ultimo sermo sit in ordine ad
naturam qualemcunque sive completam, sive incompletam, qualis
v. g. dicuntur omnia naturalia secundum se, tunc vocatur subsistentia,
si afficiat naturam completam abstrahendo an intellectualis

sit an non, dicitur suppositalitas, quod si verò afficiat naturam in=
tellectualem, personalitas appellatur; similiter discurrendum est
de nominibus concretis horum abstractorum formarum subsistens,
suppositum, et persona; ut sic: subsistens est de natura in=
completa, suppositum de natura completa abstrahendo an
intellectuali sit, an non, et tandem persona, de substantia
intellectuali completa dicatur tantum.

N.o 2. denominationem suppositi tantum competere naturae sub= 52
stantiali, et quidem completae singulari et incommunicabili,
ut communiter tradunt omnes scholastici, adeoque ea denominatio
non potest competere accidentibus, quia accidentia, eo quod
inhaereant subiecto, non sunt supposita, sed apposita ~~accidentia~~
et innixa suppositis, neque ratio suppositi convenit partibus
substantiae, quare nec anima rationalis, quae est pars speciei humanae
suppositum dicitur. Sed requiritur ad esse suppositi natura completa, et
quidem singularis, supposita quippe existunt à parte rei, non
autem naturae universales, nisi fundamentaliter iuxta dicta de
universalibus in logica, ac tandem ad rationem suppositi, requiritur
subsistentia seu stantia per se, et in se, adeoque non
debet esse alteri communicabile sed ex se et in se similiter
completum ultimato: hoc ita notato duo de subsistentia
hic indaganda veniunt, de quibus Doctores ex integro non
conveniunt: primum est, in quonam ratio formalis subsistentiae
consistat, an in negatione communicabilitatis, an verò in
aliquo positivo, primum sentit Scotus, alterum defendunt
tam Thomistae quam Authores communiter, licet quid illud positivum
sit, nec ~~tn~~ Thomistae ex integro inter se conveniant
quod proinde pro altero quaesito hic ponitur: erit autem pro primo

Assertio: prima subsistentia non tantum dicit negationem communica= 53
bilitatis et dependentiae sed superaddit ad essentiam naturae
aliquid positivum, ita communior Theologorum cum Thom: cum RR. in
tractatu de Incarnatione contra Scotum aliosque paucos.

Pbār. anth. S. Doris hanc veritatē variis in locis pro pugnantis: uti prima parte q. 30 expreßè ait, qd hoc nomen psona non ē nomen negaōis, nec intentionis, sed nomen rei. atqui per psona nomen ī[n]tellīgr eentia [illegible] id qd nāa addit; ✝ Deus en assumpsit eentiā hois et tn̄ psonā hois n̄ assumpsit iuxta symbol: S. Athan: in quo dr, qd Chrūs vnus oīo fit, n̄ gfusione sbstāe sd vnitate psona: gō illud qd addit nāa subsistia sil: ē nomen rei et aliqd positiuū. ite q. 19 a. 2 ad 3 ait qd hypostasis et psona addunt supra raōne eentiæ pricipia indualia, nēc sit id eē eentia in spositis ex māa et fōa, id ē, in creatis: quid clarius ctra Scotū. ac eand q. 3. a. 3 ait, qd id qd ē hōo, hēt in se aliqd qd n̄ hēt hūitas. nunquid aūt hūitas ē tota eentia hois: gō pter hūitatē gpetit hōi aliudqd nimirū sbsistia, quæ eo ipso qd sit aliqd, eris positiuū ē, n̄ negatiuū: gō sbsistia ad eentiā iuxta S. Drē super= addit aliqd positiuū. Pb

5ª 4 Pbār et raōne eād opert: 1º qd ē ūltē pfectiuū alterius sil: eentiæ, dēt eē aliqd positiuū, et n̄ tm̄ negāo alicuius imperfecti, eo ipso qd sit ūltē per= fectiuū; atqi sbsistia ē ūltē ✝ pfectiuū eentiæ. gō p. m. p. qd ē ūltē cplemtm et tmīnus, per quē eentia sistr sistit in se, et supponit alteri nim: accidentibus, q supposito inhærent, illud eē dēt ūltē pfectiuū eentiæ, ūltē quippe cplemtm in eē ē et ūltē pfectiuū in eē eius cuius cplemtm ūltē est. atqi sbsistia ē iuxta ✝ eo ūltē com cplemtm et tmīnus, per quē eentia sistr sistit in se, et redditr incōicabilis: gō et sbsistia est ūltē ✝ pfectiuū eentiæ, ac ex cseqnti in negaone solū sistere n pt.

5 5ª Pbar 2 imdtē ctra Scotū, in cuius sntia receptima ē vniuoraō pdtorū inr Deum et Creaas, atqz vniuorū

ens subsistens, vivens, Spus sanctus adeoque et subsistentia. unde ita impugno: Subsistentia in Divinis est quid positivum; ergo et subsistentia increata. Consequentia suadetur ex univocatione subsistentiae divinae et creatae. At probatur 1o non subsistentia in divinis quid sunt positivum, negatio posset esse constitutivum personae divinae, sed hoc est in fide falsum: ergo. Subsumptum habetur ex eo, quod subsistentiae sunt tres personalitates iuxta fidem orthodoxam sint vera praedicata divina; si ergo subsistentia divina forent negatio, tunc et negatio tamen foret praedicatum reale Dei. 2do Verbum aeternum sese realiter univit humanitati Christi, et vicissim hanc sibi univerat illa sibi per suam personalitatem, non vero per naturam, alias enim tota SS. Trinitas fuisset incarnata, quod a nemine catholico admitti potest: ergo cum unio fuerat reali, atque eadem facta sit in hypostasi et personalitati subsistentia, et subsistentia Dei sibi dicit quid esse positivum.

Obiectio 3. Subsistere idem est et dicit esse existere per se, et incommunicabiliter, atqui existere per se et incommunicabiliter involvit actualem perfectionem rei a natura et essentia distinctam; ergo et subsistere involvit actualem perfectionem rei a natura et essentia distinctam. Maior evidens est et ipso conceptu subsistentiae quae ponitur esse existere per se, et incommunicabiliter. minor probatur: nisi existeret per se et incommunicabiliter, involveret actualem perfectionem rei a natura et essentia distinctam, tunc aliquid posset existere et actu existeret aut subsisteret per essentiam; atqui nihil in creatis potest existere, aut actu existit vel subsistit per essentiam: essentia enim et existentia iuxta priorem sententiam realiter distinguuntur, atque essentia sine existentia nihil est actu extra causas positum: ergo existeret per se et incommunicabiliter dicit et involvit actualem perfectionem a natura et essentia distinctam. Quod et manifeste docuit S. Doctor supra citatus: aiens, quod hypostasis et persona non sunt idem cum essentia: ergo sunt aliquid distinctum.

57 Confirmatur: quia non subsistens in genere tale est imperfectum
consistente, et perfectibile per subsistentiam tanquam ultimum com-
plementum, sine quo res mutila et incompleta manet, ut
patet in natura humana separata, atque complementum realis
perfectibilis a potiori debet esse reale positivum, negatio
enim secundum se maligna est et non perfecta: ergo subsistentia est aliquid
positivum et non tantum aliquid negativum. Quod hoc contra Scotum
sufficiunt, nec vero et pateat in quonam ergo subsistentia tamquam
positivo consistat, sit
58 Assertio 2. Subsistentia realiter non distinguitur ab existentia substantiae
sed est eadem realiter faciens essentiam poni extra causas in se et
per se: ita communior Thomistarum.
Probatur ex ipso intrinseco conceptu existentiae. Subsistentia est ultimum
substantiae ex ipso intrinseco conceptu existentiae. Subsistentia est ultimum
complementum, quo essentia redditur per se stans et incommunicabilis
alteri, atqui et existentia substantialis est ultimum essentiae com-
plementum, per quod essentia redditur substantialiter: id est, per se subsistens
et ex consequenti, quia per se et in se subsistere non potest id
quod alteri communicabile est, et incommunicabilis: ergo subsistentia et
existentia substantialis realiter sunt idem, et consequenter indistinctae. Minor
et non sunt essentiales, et intrinsece conceptus subsistentiae et existentiae
actualis substantialis: conclusio patet ex praemissis evidens est,
nam quorum unus idemque intrinsecus est conceptus, eorum etiam realis
est identitas; atqui subsistentia et existentia substantialis unus
idemque intrinsecus est conceptus ex Maiore et minore; ergo etiam realis
identitas.
Confirmatur ex S. Doctore, qui 1o ad Anibald: dist. 23
59 q. unica et alibi saepius docet existere per se et subsis-
tere esse realiter idem, et nunquid bona hoc et simpliciter
est perfectio, existit per se: ergo subsistit, et vicissim

subsistit: ergo existit per se; atqui quae dicuntur ad con-
vertentiam sunt realiter idem: ergo cum subsistere et existere
per se dicantur ad convertentiam, idque sit subsistere et
existere per se, et subsistentia et existentia substantialis realiter
identificantur, neque per subsistentiam aliud dicitur illa quam existentia
substantialis, unde et est, quod esse suppositi non conveniat nisi
naturae substantiali, eo ipso enim quod subsistentia sit existentia substantialis
haec autem non conveniat nisi naturae substantiali; et non nisi naturae
substantiali convenire poterit subsistentia.
Confir. 2. si subsistentia et existentia substantialis realiter iden- 60
tificarentur, subsistentia vel praecederet vel supponeret existentiam; non
supponeret, existentia enim est ultima actualitas in esse substantiae,
ergo non dari potest post existentiam substantialem alia actualitas, qualis
esset subsistentia: neque praecederet, ex eodem motivo subsistentia
esset pariter ultimum complementum essentiae, sistens hanc in se
extra causas et incommunicabilem alteri; atqui si praecederet existentiam
deberet non obstante subsistentia et incommunicabilitate adhuc alteri
scilicet existentiae substantiali communicari, quod non videtur implicat: ergo
subsistentia realiter non distinguitur ab existentia substantiali etc.
Fundamentum Scoti contra sententiam nostram opertuit fere totum istud 61
quia nil est positivum in natura humana, quod non posset a Verbo
assumi, subsistentia autem non potest assumi; ergo illa non est entitas
positiva. Confirmatur, quia alias in Christo non esset omnis
entitas, quae pertinet ad naturam humanam, nec quidquid Deus in ea
plantavit assumpsisset, quod est contra Damascenum et alios
S.S. PP. Sed
Sed et solvitur facilime. Verbum scilicet in incarnatione sua
assumpsisse omne id quod pertinet ad naturam humanam in ratione
naturae et essentiae, non tamen quidquid pertinet ad modum naturae

illa terminante n. constituente subsistentia aut et existentia
n. est de ratione naturae, natura quia natura est sic terminus
et completum in esse existendi et subsistendi: et ita intelligi
S. Ss. PP. dicentes: Deum nimirum assumpsisse ad id, quod plantavit
in natura nostra quia natura est, eo ipso quod neque scotus ad=
miserit personalitatem naturae a Deo fuisse assumptam, quia
personalitas tamen non dictum quod est ab essentia, necessario assumi
debuisset a Verbo contra mentem S. Cyrilli.
62 Dices contra assertionem 2. si subsistentia et existentia sub=
stantialis essent realiter idem, etiam suppositum foret idem quod
existens, atqui hoc verum esse non potest: ergo. Probatur maior: si sup=
positum et existens essent realiter idem, tamen sicut haec propositio
ab aeterno vera est: Petrus est suppositum, ita et haec
ab aeterno deberet esse vera: Petrus est existens; atqui
posterior ab aeterno vera esse non potest, existentia autem arguit
tempus: ergo et suppositum et existens non sunt realiter idem.
R. existens potest sumi vel participaliter vel nominaliter, sicut
ens autem potest supra dictum est. et hoc notato dico
et verum esse existens nominaliter sumptum, prout sic non dicit
determinatum tempus excludit, idem esse cum supposito quemadmodum
et existentia substantialis sumpta idem est cum subsistentia, et hoc
facto notamine D. sequela M. si subsistentia et existentia
substantialis essent realiter idem, et suppositum foret idem quod
existens nominaliter sumptum, C. M. participaliter sumptum
N. illam et ita dicta propositionalis m. N. C. ad probationem similiter
D. m. atqui posterior propositio ab aeterno vera esse non potest
si existens sumatur participaliter et prout tempus ad instar
verbi connotat, C. si sumatur nominaliter et prout vocata dicta
in sumulis de nomine ad instar nominis omne tempus excludit
N. m. et D. consequentiam: ergo et suppositum et existens

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

participaliter sumtu non sit id b b. nobiliter sortu N. b.
respsio patet ex facto notamine ante solidae posito
et hic de scientia nostra finio alia relinquens circa
eas theologis, quorum interest ea perfecte enodare in
tract. de Deo

Sectio 7 et ultima

De Ente possibili.

Pro coronide nostrae universae scientiae restat adhuc de 63
ente possibili aliqua dicere, cum autem ens possibile complectat
extra causas positum non sit, et tamen in potentia obtineat suae
causae, ut aliquando actu extra causas ponatur, unde coterum
aliquid est possibile quatenus habet sui causam, a qua possit fieri
seu produci, cum igitur omnium creatorum producendi adaequata causa
ab aeterno fuerit divina omnipotentia et omnia creata fuerant
ab aeterno possibilia, possibilitate extrinseca et proveniente ab
omnipotentia Dei. utrum autem rerum possibilitas adaequate consistendi
stat in omnipotentia divina solum, ita ut res praecise ideo
sint possibiles, quia possint produci a Deo, an vero praeter omnipotentiam
divinam seu possibilitatem extrinsecam et aliunda alia et conveniat
rebus possibilitas intrinseca et positiva, et simil: consistat in
non repugnantia praedicatorum essentialium in statu ita ut si praedicta
aliqua conveniat statu res censeatur possibilis, si non conveniat
sed repugnet, ea censeatur impossibilis, in praesenti resolvendum
est sit.

Assert: praeter possibilitatem extrinsecam dimanantem ab omnipotentia 64
Dei seu causa efficiente omnium insuper in rebus datur possibilitas
quaedam intrinseca, consistens in non repugnantia praedicatorum essentialium
in statu ab aeterno obtinente existens ~~ma~~ in mente Dei
tanquam in sua idea. ita colligitur ex S. Doctore i. p. q. 25
art. 3. in O. ubi dicit hominem rationalem esse possibilem,

quia predtm rõale hoẽ gstituere hoi n̄ rpgnat, eypra homasinū impossible eẽ, quia pedtm asing hoi rpgnat. et

bbar. nisi pter possible extra dimonante abi oi petia Dei darer insuper intra possiblitas consistens in n̄ rpgna pdtoru centaliū; nullū penitg daret impossible et rpgnans sꝫ: rpgnoa eñ orit ex inkom possible pdtoru; atqi si n̄ daret possiblitas intra n̄ daret eiusmi incompossiblitas pdtoru, ut pt̄ cõdranti et inde cornuti; q. oia pdta si simplr et sdm se sumãr a Deo pduci pnt; ita namqꝫ ou pduntꝫ e hõo et asing c̄; adeoqꝫ tota impossiblitas orit ex incompossible et rpgnoa pdtoru sdm quolibet hos et asing; vulpes et anser sint possibles diuisim sint possibles, impossibles tñ e homasing c̄ dro sicuti in vnū cõpositu sꝫ atqi dari impossible et rpgnans gstans bõiū Deū sꝫ et gsta e: atqꝫ eñ Chymera e impossibles c̄: ɉo pter possible extra nearia e possiblitas intra gsisten in n̄ rpgnoa pdtoru centaliū.

Cf. Confir: ex S. Dre 1. p. q. 25. a. 3 dicente Deg Cẽ oipotens, quia oia possiblia pt: atqi si sola oipotia dra foret possiblitas reru nugatoria foret ha ppo et identica oe gstitueo Deū eẽ oipotente, quia e oipotens, oipotens eñ e, q oia pt, ne go nugatg psumãr tantꝫ Dr diu Dt, Deū inita Thom: ideo eẽ oipotente; q. oia quo ex intris sibi pdtis pduci n̄ sint rpgnont ɂsg volli pduciuo et ingis practio solstare oi pduci per ɂsu pnt atqi hoc e possiblitas intra, ɉo pter possible extra

rebq possblbq alia insuper cpetit possbltas intsca, et
n̄ rpgnaā ex pte pdtoru. Confir: 2: nā rem
ā Deo pduci possble et pduci impossble dbt dari
diversitas, atqi alia assignari nequit, qm possbltas &
impossbltas intsca: ~~alia assignari~~ quonam eni illa alia
fuerit, si tota possbltas creandoru ac creatoru sit
omnipotia Dei? ergo dar eiusmi possbltas et impossbltas
intsca reru. Quod aut ista possbltas intsca radicet
in mente Dei ita

Pari pt: possbltas intsca e n̄ rpgnaa pdtoru esstaliu 66
atqi n̄ rpgnaā pdtoru esstaliu ibi radicar, ubi
ipsa pdta esstalia radicanr, et unde emanant:
ergo et ipsa possbltas intsca ibi radicar, ubi pdta
esstalia radicanr. Atqui: atqi pdta esstalia
radicanr in mente et esstia Dei, ut diversi
mode imitabili, quando Theologi docent de obto sciae
Dei in Tract: de Deo uno: ergo et ipsa possbltas
intsca reru radicar in mente et esstia Dei ut
diversimode imitabili, eritqe alterq alqa res intsce
possbeis qi taliter et taliter imitari pt suu creatore
Deu: ex quo inde

Colliges: esstias reru oium e ab aeterno obtue tn n̄
actualiter, in qntum sunt: scia Dei ab aeterno petit
obtm scibile sibi aeternu: ergo obtm qd ut Thomistae
dicunt de scia Dei primario est ipsa esstia dna cu
suis attributis, 2dario tn et ipsa imitabilitas, et
possbltas creaturaru sdm imitabilte Dei, ut suadet
veritas huius colligi ex ipsa aeternitate omnipotia
Dei: q eo ipso, qd aeterna sit, ab aeterno petiit
terminu relativum huic omnipotia respndte, qi fuerat

ipsa possibtas creandoru in tali et tali conexioe
prstoru eentaliu, et hoc de entis possibte
pro ne dita sufficiant dicturi plura in Th.
thlgia ubi de futuritione agenda veniet.
68 Restaret pro integri cursg phii clausula in
essentiaru adhuc pouula diu de prietibgentij
vatte veritte et bonitte, ac pcipue an de futuris
gtingntibg dari poit dtrmata veritas anter adoe
decretu Dei; at cu hoc oia meo quid judicio
in loo a th. 518 usqs ad th. 538 inclusive et
alibi clare satis disquisita iam sint; nec n
severior urgeat bellona cunctis clamantibus
anibal ad portas ne supervacanea dictoru
fieret repetitio, eas alibi iam disqsitas in
psenti suppoo atqs adeo mtphca, qm ex dictis
facile desire erit; qd sit sua varsis gtemplativa
entis in gnre, e habitg sapientialis reru
altmoru nali lumine cognoscibiliu finl clonsi
nri phlic cursg efflavescens hoc tolius in eterno
bonitatis horreu congero, ac inconcusso Eulia
Dei judicio lubens volensqs subijcio ptestans,
qd eternu cederet ad interminabile ejus
gloria et honore, a quo omne datum,
optimu et oe donu pfectu; nec n vestri Adm
Rdi Rlsi Auditore, Dni Confres amantissimi
imarcesibile in coelstibg corona, gaudiumqs
in terrestibg inexhauribile, ex quo sibilet
Eulia S. Dei plenos virtutu manipulos; et

ego Spiriā vestrae pietatis meorū peccatorū
clientelā legerem pro primis professurae meae
primitiis apud Deum Patrē Omipotentem per
Jesū Chrū editū ex Virgine pudore illibato
facta genitrice, qui cum Patre Spū S. in illo
extremo judicij die vnicuiqz iuxta opera sua
malis ignē, bonis vitā in consortio beatorum
reddet aeternam. Amen.

absolvimus 31 Maij 1713.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg

Gengenbach d. 6. Martÿ
1708.

54
163

Wohlehrwürdiger In Gott Geistlicher
Herr bruder Gabriel.

Nebst gründtherziger anwünschung einer
verdienstlichen und leichten fasten
erkühne ich mich dieselbe mit disen
wenigen buchstaben zu incomodiren,
mit erinnerung, dass mein hochwertester
Herr bruder mich ohnlängst offeriret etwas
von blumen zu schicken, alldieweilen nun sich
dise gelegenheit eraignet hat, also bitte
mich etwas von sauberem roßmarin
stöklen, carthäuser nägele – römische
camillen, Matronal oder so genante
Schwizträgele zu senden, wie [illegible] dieselbe
hingegen etwas in meinem gärttlein, so
findt dieselbe gleichfalss parat davon
ich aber dero geistliche diener.

P. Bernardus Scharber
von Gengenbach
Ord. S. Bened.